

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(12) **OPIS PATENTOWY** (19) **PL** (11) **216995**
(13) **B1**

(21) Numer zgłoszenia: **396816**

(22) Data zgłoszenia: **31.10.2011**

(51) Int.Cl.
C01B 25/32 (2006.01)
A61F 2/28 (2006.01)
A61L 27/12 (2006.01)
A61L 27/20 (2006.01)
A61K 6/033 (2006.01)
A61K 6/097 (2006.01)

(54) **Sposób otrzymywania kompozytowego kościozastępczego materiału implantacyjnego zawierającego gips, chitozan i hydroksyapatyt**

(43) Zgłoszenie ogłoszono:
10.04.2012 BUP 08/12

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:
30.06.2014 WUP 06/14

(73) Uprawniony z patentu:
**AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE,
Kraków, PL**

(72) Twórca(y) wynalazku:
ZOFIA PASZKIEWICZ, Kraków, PL
ANNA ŚLÓSARCZYK, Michałowice, PL
ANETA ZIMA, Kraków, PL
JOANNA CZECHOWSKA, Kraków, PL

(74) Pełnomocnik:
rzecz. pat. Barbara Kopta

PL 216995 B1

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest sposób otrzymywania kompozytowego kośćcozastępczego materiału implantacyjnego z udziałem gipsu, przeznaczonego do wypełnień ubytków kostnych.

Półwodny siarczan wapnia $\text{CaSO}_4 \cdot \frac{1}{2}\text{H}_2\text{O}$ (CSH) czyli gips półwodny został uznany za materiał biozgodny, bioaktywny, wywołujący regenerację kości połączoną z resorpcją implantu, trwającą od kilku tygodni do kilku miesięcy, sprzyjający angiogenezie i niedrogi. Z uwagi na kruchość i dezintegrację uzupełnień ubytków kostnych wykonanych z użyciem samego gipsu, od lat trwają poszukiwania kompozytowych preparatów kośćcozastępczych z jego udziałem.

Do handlowych preparatów gipsowych należą między innymi MIIG™ 115 i JaX Bone Void Filler. Znane są też handlowe preparaty na bazie gipsu i fosforanów wapnia jak Genex® (pTCP+gips), Pro-dense® (gips+TCP+bruszyt), Cerament™ (gips+HAp), Calmatrix® (gips + karboksymetyloceluloza).

Z polskiego opisu patentowego PL 194 711 B1 znany jest sposób otrzymywania kompozytowego preparatu implantacyjnego, który polega na tym, że z placka filtracyjnego uformowanego bezpośrednio po syntezie proszku hydroksyapatytowego metodą mokrą, wytwarza się granule o rozmiarach 0,2-0,5 mm. W tym celu placki suszy się i rozdrabniania poniżej 0,63 mm, po czym oddziela się ziarna frakcji 0,25-0,63 mm, które następnie wypala się w temperaturze 1250°C przez 2 godziny, uzyskując frakcję ziarnową 0,2-0,5 mm.

Na wytworzone granule, w ilości 55-75% masowych nanosi się warstwę gipsu półwodnego o uziarnieniu poniżej 0,06 mm w ilości 25-45% masowych, a przed zaimplantowaniem tak pokryte granule hydroksyapatytowe, stanowiące fazę stałą preparatu, zarabia się roztworem wodnym, korzystnie 0,9% roztworem NaCl w ilości zapewniającej otrzymanie zaczynu gipsowego o stosunku wodno - gipsowym W/G od 0,4 do 0,6.

Ze zgłoszenia PL 372 114 A znany jest cement hydrauliczny do zastosowań chirurgicznych na bazie fosforanu wapnia, który składa się z pierwszego składnika zawierającego proszek α -fosforanu trójwapniowego, drugiego składnika zawierającego dwuwodny siarczan wapnia, oraz trzeciego składnika zawierającego wodę. Ponadto cement nie zawiera półwodnego siarczanu wapnia (CSH) w ilości większej niż 10% całkowitej zawartości dwuwodnego siarczanu wapnia (CSD). Zaletą tego cementu jest to, że nie ma składnika bardzo zasadowego, jak TTCP (fosforan czterowapniowy), zawiera ograniczoną ilość składników, szybko wiąże i jest łatwy do wymieszania.

Z opisu US 2011 118 850 A1 znany jest preparat, będący substytutem kości, opracowany na bazie naturalnej kości pobranej od dawcy, która po odpowiedniej obróbce - przemywanie oraz zneutralizowanie pH - może stanowić materiał implantacyjny. Druga grupa materiałów jest na bazie chitozanu, którego zawartość w większości przykładów jest duża (powyżej 5%, a nawet są to gąbki czysto chitozanowe), zaś w jednym stanowi około 2,5%. Jego rola jest określana jako bakteriobójcza. Znane z opisu patentowego US 2011 118 850 A1 przykłady z udziałem bioceramiki dotyczą bardzo różnych związków (fosforanów, węglanów, siarczanów wapnia) oraz metali i związków niemetalicznych, które pełnią wyłącznie rolę modyfikatorów osnowy polisacharydowej. Jeśli występuje TCP to przede wszystkim w odmianie polimorficznej β .

Z polskiego opisu patentowego PL 212 866 (PL 388 951 A1) znany jest kompozyt bioaktywny charakteryzujący się tym, że zawiera β -1,3-glukan zwany dalej kurdlanem, lek przeciwbakteryjny (korzystnie odporny na temperaturę 80-100°C) oraz bioceramikę fosforanowo-wapniową w postaci mikroporowatych granul (HAp, HAp-TCP, TCP, HAp modyfikowany) o rozmiarze 0,1-1,0 mm i o porowatości otwartej 50-70%, przy czym składniki występują w ilościach (gramy na 100 g wody) ujętych proporcją podaną w odpowiednim wzorze A, gdzie: x - masa kurdlanu (w g na 100 g wody), y - masa granul (w g na 100 g wody), z - masa leku (w g na 100 g wody). Przedmiotem wynalazku jest również sposób otrzymywania kompozytu polegający na tym, że bioceramikę fosforanowo-wapniową w postaci mikroporowatych granul nasącza się dawką leku przeciwbakteryjnego odpornego na temperaturę 80-100°C (w proporcji wyliczonej według wzoru), rozpuszczonego w wodzie w ilości równej/mniejszej od przewidzianej na wytwarzany kompozyt, następnie wysuszoną, wzbogaconą w lek bioceramikę fosforanowo-wapniową w postaci mikroporowatych granul, o rozmiarze 0,1-1,0 mm i o porowatości otwartej 50-70% (w zakresie 0,05-1,0 μm) dodaje się do wodnej zawiesiny β -1,3-glukanu zwanego dalej kurdlanem i miesza się.

Również z polskiego zgłoszenia PL 390 048 A znany jest sposób otrzymywania syntetycznego bioceramicznego tworzywa implantacyjnego na bazie hydroksyapatytów węglanowych, który polega na tym, że syntezę prowadzi się, dodając kroplami do zawiesiny wodnej $\text{Ca}(\text{OH})_2$ z równoczesnym

dobudatkim roztworu soli pierwiastka modyfikujcego, korzystnie magnezu, manganu, sodu, tytanu w iloŒci 0-0,1 M, roztwór $(\text{NH}_4)_2\text{HPO}_4$, w którym rozpuszczono zwiqzek węglaowy, korzystnie NH_4HCO_3 i/lub NaHCO_3 w iloŒci 0,05-0,25 M, będqcy Źródłem jonów węglanowych CO_3^{2-} , a także Na^+ wbudowujqcych się w strukturę hydroksypatytu, przy czym pH Źródoiska reakcyjnego utrzymuje się na poziomie powyŹej 10 przy uŹyciu amoniaku, a iloŒć reagentów wyjŒciowych jest taka, aby stosunek molowy Ca:P wynosił 1,55-1,95. Powstała galaretowatq zawiesinę amorficznego, niestechiometrycznego hydroksypatytu węglanowego, w którego strukturę wbudowane sq jony CO_3^{2-} , HPO_4^{2-} oraz jony pierwiastków modyfikujqcych, poddaje się procesowi dojrzewania, dekantuje się, odfiltruje, a następnie suszy i rozdrabnia, uzyskujq proszek o uziarnieniu poniŹej 60 μm i ewentualnie kalcynuje w temperaturze 300-500°C.

Z polskiego opisu patentowego PL 190 486 B1 znany jest sposb wytwarzania wysokoreaktywnych proszków fosforanów wapnia, który polega na tym, Źe wytrqca się jednostopniowo osady fosforanów wapnia, dodajqc powoli do zawiesiny $\text{Ca}(\text{OH})_2$ roztwór H_3PO_4 , przy czym iloŒć wyjŒciowych reagentów jest taka, aby stosunek molowy $\text{CaO}:\text{P}_2\text{O}_5$ wynosił 1,55:1,66, pH Źródoiska reakcyjnego utrzymuje się w granicach 5-11, temperaturę w granicach 18-90°C. Równocześnie intensywnie miesza się zawiesinę reakcyjną. Fosforany wapnia wytrqcajq się w postaci galaretowatych, amorficznych osadów, w których stosunek molowy Ca/P wynosi 1,50-1,66. Osady te poddaje się następnie procesowi dojrzewania przez kilkadziesiq godzin, w następstwie czego ulegajq przemianom w niestechiometryczny hydroksypatyty, w którego strukturze obecne sq jony HPO_4^{2-} . Po odfiltrowaniu, wysuszeniu, rozdrobnieniu, praŹy się je w temperaturze 700-900°C, uzyskujq wysokoreaktywne proszki, będqce mieszaniną HAP i TCP lub monofazowy proszek TCP.

Ze zgłoszenia US 2010 249 794 znany jest cement kostny, powstajqcy poprzez zmieszanie z wodq następujqcych skłqdników:

- pólwodnego siarczanu wapnia w formie proszku o bimodalnym rozkładzie ziaren i o Źrednim rozmiarze około 5-20 μm , przy czym pólwodny siarczan wapnia stanowi około 70% masowych całkowitej masy skłqdu

- proszku jednowodnego fosforanu jednowapniowego
- proszku TCP o Źrednim rozmiarze ziaren około 20 μm

Ze zgłoszenia CN 101 596 330 A znany jest sposb otrzymywania kompozytowego, granulowanego materiału koŒciozastępczego, opartego na α -półwodnym siarczaniu wapnia $\text{CaSO}_4 \cdot \frac{1}{2}\text{H}_2\text{O}$ (α -CSH) i β fosforanie trójwapniowym (PTCP). Sposb charakteryzuje się tym, Źe α -CSH jest syntezowany bezpoŒrednio na powierzchni lub w porach granul β -TCP poprzez synchronicznq hydrotermalnq syntezę. Zaletq tego sposobu jest prostota, a także moŹliwość kontrolowania stosunku pomiędq fazy α -CSH i β -TCP, dzięki czemu kontrolowana jest struktura granul stanowiących sztuczny koŒć.

Ze zgłoszenia CN 101 125 219 A znany jest szybko wiqzqcy materiał, będqcy cementem na bazie fosforanów wapnia. Metoda wytwarzania jest następujqca:

poprzez spiekanie w fazie stałej otrzymuje się proszek cementowy α -TCP, który następnie miesza się z nanorurkami węglowymi, otrzymujq proszek cementu kompozytowego; dodajq rżne iloŒci chitozanu i β glicerofosforanu sodu do rozcieńczonego kwasu solnego i wody dejonizowanej uzyskuje się mieszanekę fazy ciekłej, którą zarabia się proszek cementowy i ziarna hydroksypatytu.

Z międzynarodowego zgłoszenia WO 2004 000 374 A znany jest cement hydrauliczny do zastosowań chirurgicznych, który sporzqda się na bazie fosforanu wapnia. Cement skłqda się proszku α -fosforanu trójwapniowego, drugim skłqdnikiem jest dwuwodny siarczan wapnia, a trzecim skłqdnik zawierajqcy wodę. Ponadto cement nie zawiera pólwodnego siarczanu wapnia (CSH) w iloŒci większej niŹ 10% całkowitej zawartoŒci dwuwodnego siarczanu wapnia (CSD). Zaletq tego cementu jest to, Źe nie ma w swym skłqdzie wysoce zasadowego komponentu, jak TTCP (fosforan czterowapniowy), zawiera ograniczonq iloŒć skłqdników, szybko wiqŹe i jest łatwy do wymieszania.

Z japońskiego opisu patentowego JP 11 347 112 znany jest materiał wywołujqcy osteogenezę, zawierajq proteinę, stanowiący kompozyty chityny i chitozanu w formie zolu z rżnymi zwiqzkami nieorganicznymi jak HAP, TCP, CaCO_3 , CaO , ZnO , CaSiO_3 i MgO .

Celem wynalazku jest uzyskanie materiału na bazie gipsu wykazujqcego podwyŹszonq wytrzymałoŒć i trwałoŒć.

Sposb wedlug wynalazku polega na tym, Źe wyjŒciowy proszek skłqdajqcy się z pólwodnego siarczanu wapnia (CSH) w iloŒci 40 - 100% masowych z dodatkiem wysokoreaktywnego hydroksypatytu z ewentualnym dodatkiem jonów modyfikujqcych Ti, Mg, CO_3 w iloŒci 0-60% masowych zarabia się 0,5-2,0% roztworem chitozanu w wodnym roztworze kwasu octowego o stęŹeniu 0,2-2,0% w iloŒci

0,4-0,7 ml/g mieszaniny, uzyskując pastę typu cementowego o konsystencji plastycznej masy wiążącej w miejscu implantacji. W innej wersji sposobu granule na bazie hydroksyapatytu (HAp) lub ceramiki dwufazowej (HAp+ β TOP) o wielkości 0,2-2,0 mm w ilości 35-70% masowych, miesza się z proszkiem spoiwa w ilości 30-65% masowych, złożonego z półwodnego siarczanu wapnia (CSH) z ewentualnym dodatkiem hydroksyapatytu do 40% masowych, po czym dodaje się 0,5-2,0% roztwór chitozanu w wodnym roztworze kwasu octowego o stężeniu 0,2-2,0% w ilości 0,3-0,6 ml na 1 g mieszanki, uzyskując kompozytowy materiał o konsystencji plastycznej masy, dającej się łatwo formować i przenosić w miejsce aplikacji, gdzie wiąże i twardnieje.

Otrzymany metodą wiązania „*in situ*” materiał implantacyjny (możliwy do samodzielnego stosowania lub pełniący rolę spoiwa w materiale kompozytowym z granulami) składa się z dwuwodnego siarczanu wapnia (CSD), będącego produktem wiązania półwodnego siarczanu wapnia (CSH), ziaren proszku hydroksyapatytowego (HAp) oraz chitozanu - składnika organicznego o wysokiej biogodności, podlegającego resorpcji w żywym organizmie. Obecność chitozanu w płynie, przeznaczonym do zarabiania, uplastycznia mieszaninę, czyniąc ją podatniejszą do formowania, a po związaniu pozytywnie wpływa na parametry wytrzymałościowe implantu oraz wzmacnia jego bioaktywny charakter uwarunkowany przez CSD i HAp.

P r z y k ł a d 1 : Mieszanekę wyjściowego proszku o składzie:

60% masowych półwodnego siarczanu wapnia (CSH)

40% masowych proszku hydroksyapatytowego o uziarnieniu poniżej 0,06 mm, otrzymanego na drodze syntezy metodą moką (pat. PL 190 486) w ilości 1 g łączy się z 0,52 ml 1% roztworu chitozanu w wodnym roztworze kwasu octowego o stężeniu 0,5% i miesza przez 1 minutę, uzyskując plastyczną masę, którą można implantować w ciągu następnych 6-8 minut. Po związaniu uzyskuje się materiał o mikroporowatej strukturze (wielkość porów mieści się w zakresie od 0,005 do 1,0 μ m) o porowatości otwartej około 40% i wytrzymałości na ściskanie 15 MPa.

P r z y k ł a d 2

Hydroksyapatytowe granule (otrzymane sposobem ujawnionym w opisie patentowym PL 168 078) o wymiarach 0,3-0,5 mm i porowatości otwartej 15% w ilości 55% masowych, miesza się z proszkiem półwodnego siarczanu wapnia o uziarnieniu poniżej 0,06 mm w ilości 45% masowych. Próbkę granul, pokrytych proszkiem spoiwa gipsowego, o masie 1 g zarabia się roztworem chitozanu w 0,3 procentowym roztworze kwasu octowego w ilości 0,32 ml i miesza w ciągu 1 minuty. Uzyskuje się jednolitą, plastyczną masę, dla której początek wiązania wynosi 5-6 minut, a koniec wiązania następuje po 10-12 minutach liczonych od momentu połączenia składników. Otrzymany kompozytowy materiał złożony z granul połączonych spoiwem o mikrostrukturze porowatej charakteryzuje się wytrzymałością na ściskanie 12 MPa i porowatością otwartą 38%.

Zastrzeżenia patentowe

1. Sposób otrzymywania kompozytowego kośćcozastępczego materiału implantacyjnego zawierającego gips, chitozan i hydroksyapatyt, **znamienny tym**, że wyjściowy proszek składający się z półwodnego siarczanu wapnia (CSH) w ilości 40-100% masowych z dodatkiem wysokoreaktywnego hydroksyapatytu z ewentualnym dodatkiem jonów modyfikujących Ti, Mg, CO₃ w ilości 0-60% masowych, zarabia się 0,5-2,0% roztworem chitozanu w wodnym roztworze kwasu octowego o stężeniu 0,2-2,0% w ilości 0,4-0,7 ml/g mieszaniny, uzyskując pastę typu cementowego o konsystencji plastycznej masy wiążącej w miejscu implantacji.

2. Sposób otrzymywania kompozytowego kośćcozastępczego materiału implantacyjnego zawierającego gips, chitozan i hydroksyapatyt, **znamienny tym**, że granule na bazie hydroksyapatytu (HAp) lub ceramiki dwufazowej zawierającej hydroksyapatyt i β fosforan trójwapniowy (HAp+ β TOP) o wielkości 0,2-2,0 mm w ilości 35-70% masowych, miesza się z proszkiem spoiwa w ilości 30-65% masowych, złożonego z półwodnego siarczanu wapnia (CSH) z ewentualnym dodatkiem hydroksyapatytu do 40% masowych, po czym dodaje się 0,5-2,0% roztwór chitozanu w wodnym roztworze kwasu octowego o stężeniu 0,2-2,0% w ilości 0,3-0,6 ml na 1 g mieszanki, uzyskując kompozytowy materiał o konsystencji plastycznej masy, dającej się łatwo formować i przenosić w miejsce aplikacji, gdzie wiąże i twardnieje.